Kvinnors rättigheters Historia 1678 - 2020

Anders Dernback

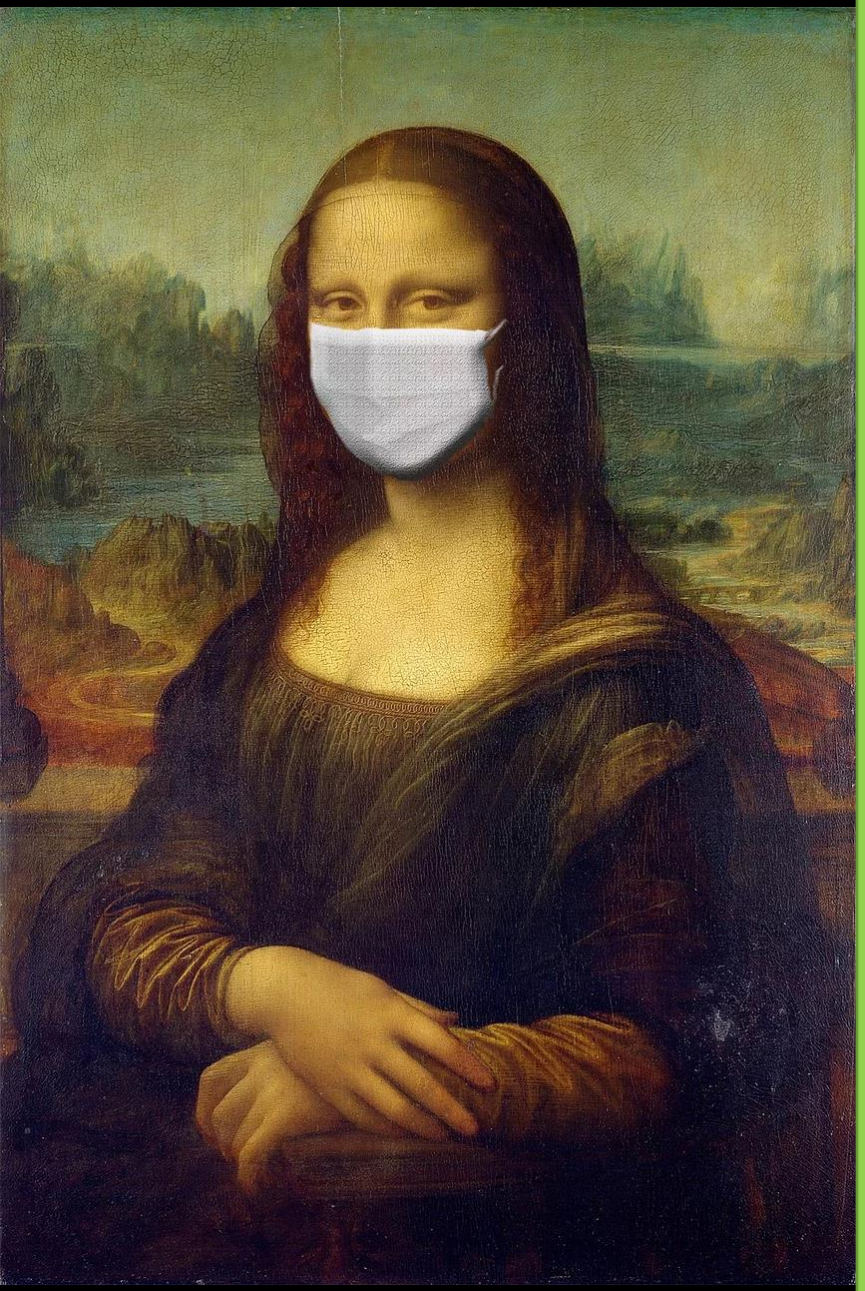

KVINNORS RÄTTIGHET

Elena Cornaro Piscopia

Elena Lucrezia Cornaro Piscopia, född 5 juni 1646 i Venedig, Italien, död 26 juli 1684, var en italiensk filosof, teolog och matematiker. Hon var den första kvinnan som erhöll doktorsgrad.
När Elena fyllde sju började hon undervisas av familjens präst i de klassiska språken latin och grekiska, jämte grammatik och musik. Förutom att tala latin och grekiska flytande, behärskade hon även hebreiska, spanska, franska och arabiska. Denna enorma språkbegåvning gav henne titeln Oraculum Septilingue. Även inom musiken visade hon stor talang och kunde spela violin, cembalo, klavikord och harpa. Representanter från kyrkan och skolan möttes och gick med på en kompromiss och hon erhöll en doktorsgrad i filosofi.

Elisabeth Olin, född Lillström den 8 december 1740 i Stockholm, död 26 mars 1828 i samma stad, var en svensk operasångerska. Olin var en av Sveriges första professionella sångerskor, och Sveriges första infödda operaprimadonna. Hon var hovsångerska, skådespelerska och tonsättare. Tillsammans med Fredrica Löf var hon den mest framgångsrika kvinnliga skådespelaren under 1700-talet i Sverige. Hon kallades ”Sveriges första dramatiska artist”, ”Den svenska Maran” (efter den berömda tyska operasångerskan Elisabeth Mara), och som ”en av Operans patriarker”. Hon mottog en lön på 666 riksdaler och 32 skilling, vilket var en högre lön än någon annan anställd vid Operan. Stenborg, den manliga stjärnan, fick 444 riksdaler samt en beneficieföreställning årligen.

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Italien: Elena Cornaro Piscopia är den första kvinnan som erhåller doktorsgrad.	1678: Elena Lucrezia Cornaro Piscopia, född 5 juni 1646 i Venedig, Italien, död 26 juli 1684, var en italiensk filosof, teolog och matematiker.
Sverige: Kvinnor blir enligt lag omyndiga	1734:
Sverige: Eva Ekeblad ledamot i vetenskapsakademien	1748: År 1748 blev hon som första kvinna invald i svenska Vetenskapsakademien. Hon är kanske mest känd för att ha varit den första att beskriva hur man kan göra brännvin av potatis.
Sverige: Änkor och "värnlösa" kvinnor får rätt att bedriva tobakshandel	1772:
Sverige: Ulrika Pasch ledamot i Konstakademien.	1773: När Konstakademien grundades 1773 valdes hon in som ledamot samtidigt som sin bror. Hon har kallats den första av sitt kön i konstakademien
Sverige: Barnamordsplakatet: Ogifta kvinnor tillåts föda barn anonymt på annan ort än sin hemort, för att slippa social utstötning, och ska slippa svara på frågor från myndigheter om barnets födelse.	Barnamordsplakatet eller Gustav III:s barnamordsplakat var en lag från 1778 som infördes under Riksdagen 1778–1779. Den tillät ogifta mödrar att föda sitt barn anonymt. Barnmorskan förbjöds att efterfråga barnafaderns namn, vilket de tidigare varit skyldiga att göra.

Elena Cornaro Piscopia

Elena Lucrezia Cornaro Piscopia, född 5 juni 1646 i Venedig, Italien, död 26 juli 1684, var en italiensk filosof, teolog och matematiker. Hon var den första kvinnan som erhöll doktorsgrad.
När Elena fyllde sju började hon undervisas av familjens präst i de klassiska språken latin och grekiska, jämte grammatik och musik. Förutom att tala latin och grekiska flytande, behärskade hon även hebreiska, spanska, franska och arabiska. Denna enorma språkbegåvning gav henne titeln Oraculum Septilingue. Även inom musiken visade hon stor talang och kunde spela violin, cembalo, klavikord och harpa. Representanter från kyrkan och skolan möttes och gick med på en kompromiss och hon erhöll en doktorsgrad i filosofi.

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Sverige: Elisabeth Olin ledamot i Musikaliska akademien.	1782: var en svensk operasångerska. Olin var en av Sveriges första professionella sångerskor, och Sveriges första infödda operaprimadonna. Hon var hovsångerska, skådespelerska och tonsättare.
Sverige: Aurora Liljenroth avlägger studentexamen.	1788: var en av de första svenska kvinnor som fick studera på gymnasium. Hon avlade gymnasieexamen 1788 och var som sådan närmast unik i sin samtid.
Frankrike: Vid städerförsamlingen inför Franska revolutionen inlämnas flera förslag om allmän rösträtt, och i dessa ingår krav även på kvinnlig rösträtt, som förs fram främst av Markis de Condorcet.	1789: Condorcet indelar världshistorien före 1789 i nio perioder). Condorcet tillskrev en prästernas och furstarnas sammansvärjning mot folken.
Frankrike: Lika arvsrätt (avskaffad 1804).	1792:
Frankrike: Lika rätt till skilsmässa (avskaffad 1804).	1792:
Frankrike: Åttatusen kvinnor tjänstgör öppet i franska armén fram till 1794; detta förbjuds 1795, då kvinnor uppmanas att "återvända till sina hem".	1792:
Frankrike: Förslaget om kvinnlig rösträtt tas upp i lagförsamlingen.	1793: Det franska parlamentet förklarar att det inte finns några formella hinder för att inkludera kvinnor i rösträtten

Elisabeth Olin, född Lillström den 8 december 1740 i Stockholm, död 26 mars 1828 i samma stad, var en svensk operasångerska. Olin var en av Sveriges första professionella sångerskor, och Sveriges första infödda operaprimadonna. Hon var hovsångerska, skådespelerska och tonsättare. Tillsammans med Fredrica Löf var hon den mest framgångsrika kvinnliga skådespelaren under 1700-talet i Sverige. Hon kallades ”Sveriges första dramatiska artist”, ”Den svenska Maran” (efter den berömda tyska operasångerskan Elisabeth Mara), och som ”en av Operans patriarker”. Hon mottog en lön på 666 riksdaler och 32 skilling, vilket var en högre lön än någon annan anställd vid Operan. Stenborg, den manliga stjärnan, fick 444 riksdaler samt en beneficieföreställning årligen.

Vad hände/ namn på händelse Och årtal	Beskrivning och mer information
Sverige: Ogifta kvinnor får möjlighet att ansöka om att bli myndigförklarade av kungen.	1810: Myndig är en civilrättslig term som innebär att en person är berättigad att på egen hand ingå civilrättsliga giltiga avtal, bland annat rörande ekonomiska överenskommelser.
Österrike: Ägorätt för gifta kvinnor och rätten att själv välja yrke	1811:
England: I samband med rösträttsreformen inlämnas det första kravet på kvinnlig rösträtt men avslås.	1832:
Sverige: Kvinnor får tillåtelse att driva pastejbageri	1834:
Sverige: Tillåtelse att sälja "nipper" (i bemärkelsen småprydnader	1839:
Bulgarien: Sekulära utbildningsinstitutioner öppnas för flickor, vilket också öppnar läraryrket för kvinnor	1841:
Sverige: Tillåtelse att sälja glasföremål	1844:

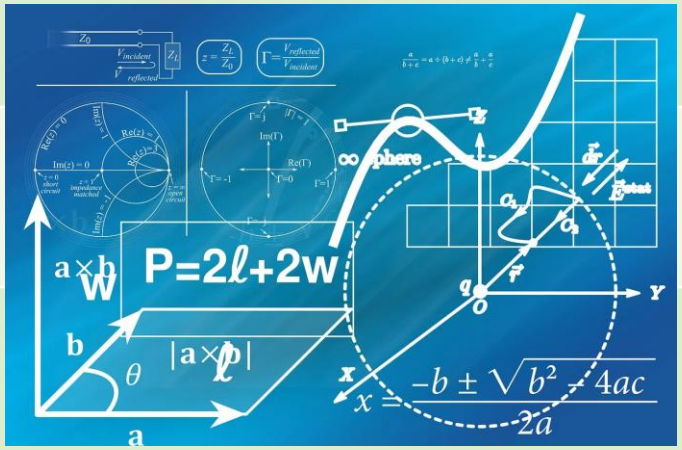

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Sverige: lika arvsrätt i Sverige	1845:
Sverige: Hantverks- och handelsyrken öppnas för icke gifta kvinnor	1846:
Sverige: Nancy Edberg anställs som första simlärare för kvinnor.	1847: Hon gör både simundervisning och skridskoåkning tillgängligt för kvinnor.
Sverige: Tillåtelse att sälja "Smått kram	1848:
Frankrike: Allmän grundutbildning även för flickor. Oregon, USA: Icke gifta kvinnor får äga mark	1850: Flickor till skillnad från pojkar måste dock undervisas av kyrkliga lärare (Frankrike utb.)
Sverige: Rätt till yrket som folkskollärare	1853:
Norge: Lika arvsrätt.	1854:

Nancy Fredrika Augusta Edberg, född den 12 november 1832 i Ytterjärna socken, död den 11 december 1892 i Stockholm, var en svensk simmare och idrottstränare. Hon var Sveriges kanske första kvinnliga simmare och simlärare. Hon var även pionjär i att göra simkonsten och skridskosporten accepterad för kvinnor i Sverige.
Nancy Edberg blev upplärd i simkonsten av sin far. Den första simundervisningen för kvinnor i Sverige infördes av Ossian Edmund Borg, som från 1842 undervisade pojkarna vid Manillaskolan för dövstumma i simning: pojkarna brukade visa sina färdigheter i offentliga uppvisningar, och därefter började Borg på eget initiativ undervisa även tre flickor, som 1844 fick visa upp sig på simuppvisningen och då klarade sig lika bra som pojkarna.

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Sverige: Lea Ahlborn blir landets första kvinnliga tjänsteman	1855: var en svensk gravör. Hon var ledamot av Konstakademien och den första kvinna som fick den statliga tjänsten kunglig ingravör.
Danmark: Ogift kvinna myndig.[5] Ogift kvinna samma näringsrättigheter som man	1857:
Sverige: Ogifta kvinnor får ansöka vid domstol om att bli myndigförklarade	1857: 1858: 25 åriga kvinnor får bli myndiga, gifter de sig blir de omyndiga igen.
Sverige: Rätt till lägre statstjänst.	1859: Danmark: rätt till att ta lärarexamen och att undervisa kvinnliga elever vid statliga skolor
Ryssland: kvinnor myndiga.	1861: Sverige: Tandläkareyrket öppnas för båda könen: Rosalie Fougelberg blir den första kvinnliga tandläkaren.
Sverige: Ogift kvinna automatiskt myndig vid 25 års ålder. Sverige: Telegraf- och posttjänster öppnas för kvinnor	1863: Danmark: rätt till att studera vid gymnasium Norge: Kvinnan myndig.
Finland: Ogift kvinna myndig. Sverige: Hustrumisshandel förbjuds	1864: Ogifta kvinnor och män lika rättigheter i det privata näringslivet. Sverige: Gymnastikyrket öppnas för kvinnor

Lea Fredrika Ahlborn, född Lundgren den 18 februari 1826 i Stockholm, död där den 13 november 1897, var en svensk gravör. Hon var ledamot av Konstakademien och den första kvinna som fick den statliga tjänsten kunglig ingravör.
Som dotter till myntgravören Ludvig Lundgren och Rebecca Johanna Salmson visade hon tidigt intresse för faderns yrke och var tillsammans med Amalia Lindegren, Jeanette Möller och Agnes Börjesson en av de fyra kvinnor som 1849 accepterades med dispens som extraelever vid Konstakademien.
Då hon närmade sig pensionsåldern 1896 var det första gången en kvinna skulle pensioneras som statsanställd i Sverige, men arbetade fram till sin död i hjärnblödning 1897.

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Italien: Kvinnor myndiga. Schweiz: Kvinnor får studera.	1865:
Norge: Kvinnor får rätten att välja yrke	1866:
Danmark: rätt att undervisa manliga elever vid statliga skolor	1867:
Norge: båda könen myndiga vid samma ålder. Läraryrket öppnas för båda kön. Österrike: Rätt till statlig lärartjänst i folkskola.	1869: Ryssland: Statliga föreläsningar och kurser i högre utbildning med rätt till examen börjar hållas för kvinnor. Dessa ger rätten till lägre befattningar inom juridik och medicin, så som advokatbiträden, och till lärartjänst i folkskolor.
England: Ägorätt för gifta kvinnor (utökad 1882 och 1893 Sverige: kvinnor får ta studenten som privatister	1870: Sverige: Kvinnor får avlägga läkarexamen (första studentexamen 1871). Nya Zeeland: Ägorätt för gifta kvinnor.
Sverige : Arrangerade äktenskap förbjuds och båda könen garanteras rätten att välja äktenskapspartner.	1872: Österrike: Rätt att arbeta inom post och telegrafbyrå.
Sverige: Båda könen får studera på samma villkor.	1873: Kvinnor får avlägga universitetsexamen inom alla yrken utom juridik och teologi

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Nederländerna: Universiteten öppnas för båda kön. Italien: universiteten öppnas för båda kön.	1874:Japan: Kvinnor får bli guvernanter och lärare. Sverige: Gifta kvinnor rätt till enskild lön och ekonomi.
Danmark: universiteten öppnas för båda könen	1875:
England: kvinnor får studera.	1875:
Finland: lika arvsrätt Bulgarien: Allmän grundutbildning och läroverk för flickor	1878:
Frankrike: Allmän läroverksutbildning för båda könen	1879:
Frankrike: Universiteten öppnas för båda kön Belgien: Universiteten öppnas för båda kön.	1880: Danmark: Gifta kvinnor får rätten till sin egen lön och ekonom
Frankrike: Båda könen får öppna bankkonto i eget namn	1881:

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
England: Gifta kvinnor myndiga (fullständigt 1887)	1882:
Tyskland: Kvinnan myndig. Norge: Kvinnor får studera.	1884: Sverige: båda könen myndiga vid samma ålder. 21 år Frankrike: skilsmässa tillåtet även för kvinnor
Spanien: universiteten öppnas för båda könen. Norge: Gifta kvinnor myndiga.	1888: Danmark: Fäder blir skyldiga att betala underhåll till utomäktenskapliga barn
Sverige: Kvinnor valbara till skolvård, fattigvård och andra socialstyrelser.	1889:
Belgien: Alla akademiska yrken öppnas för kvinnor Sverige: Apotekaryrket öppnas för kvinnor	1890:
Frankrike: Ogift kvinna myndig.	1893:
Danmark: Även statliga universitet öppnas för båda könen	1894:

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Österrike-Ungern: Universiteten öppnas för båda könen. Ryssland: Ett medicinskt institut för utbildning av kvinnliga läkare grundas	1895:
Österrike (då även inkluderar Tjeckien, Slovakien och Ungern): universiteten öppnas för båda könen. Detta är helt genomfört år 1900	1896:
Polen: universiteten öppnas för båda könen.	1897:
Danmark: Gifta kvinnor myndiga Island: Ägorätt för gifta kvinnor	1899:
Belgien: Ogifta kvinnor myndiga Egypten och Tunisien: Flickskolor tillåts.	1900: Sverige: Kvinnor får inte anställas för gruvarbete. Rätt till obetald ledighet efter förlossning för kvinnliga industriarbetare
Sverige: Rätt till obetald ledighet efter förlossning för alla kvinnliga anställda	1901: Danmark: Betald mödraledighet för industriarbetare Bulgarien: Universiteten öppnas för båda könen
Sverige: Läkaryrken i statlig tjänst öppnas för båda könen	1903:

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Island: Läroverken öppnas för båda könen. Ryssland: Universiteten öppnas för båda könen.	1905:
Sveriges första kvinnliga byggnadsingenjörer: Elin Jacobsson och Anna Sandstedt	1907: Japan: Samundervisning börjar tillämpas gradvis vid universiteten.
Frankrike: gifta kvinnor myndiga. Danmark: Lägre juridiska tjänster öppnas för båda könen Danmark: Ogifta mödrar blir förmyndare för sina barn	1908: Belgien: Kvinnor får vittna inför domsto Ryssland: Universiteten öppnas för båda könen
Sverige: Formuleringen "Svenske män" som villkor för en rad statliga tjänster (1909)	för en rad statliga tjänster tas bort och båda könen får därmed formellt tillträde till de flesta statliga tjänste (1909)
Sverige: Klockareyrket öppnas för båda könen	1909: En klockare eller klockringare var ett kyrkligt ämbete, som ursprungligen – under medeltiden – medförde uppgiften att vårda kyrkan och dess inventarier samt ombesörja klockringningen.
Sverige: Rätt till att bli lektorer och rektorer vid statliga verk för båda könen Sverige: kvinnor kan ta ut skilsmässa (1915)	1913: 1918: Sverige: kvinnor kan bli lektor vid allmänna läroverk. 1919: beslut kvinnlig rösträtt (val 1921) (Sverige)
Kina: universiteten öppnas för båda könen	1920:

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Danmark: Kvinnor får rätt till statstjänst Sverige: Gifta kvinnor myndiga Första valet Riksdag	1921: kvinnor får samma myndighetsålder oavsett civilstånd
Belgien: Juridiska yrken öppnas för kvinnor	1922:
Egypten: Slöjan kommer ur bruk bland den muslimska överklassen. Sverige: rätt till statliga tjänster	1923:
Sverige: Behörighetslagen ger kvinnor rätt till alla statliga tjänster utom militära och teologiska	1925: Behörighetslagen är en historisk svensk lag från 1923 som tillförsäkrade kvinnor rätt till alla offentliga och statliga tjänster. Lagen gjorde dock vissa undantag, som militära befattningar och prästämbeten. Lagen från 1923 trädde i kraft år 1925 och avskaffades år 1945.
Turkiet: Kvinnor blir myndiga och får studera, och slöjan avskaffas.	1926:
Sverige: statliga gymnasier och läroverk får samundervisning	1927: kvinnor behöver inte längre studera vid avgiftsbelagda flickskolor för att kunna studera på universitet
Iran: universiteten öppnas för båda könen.	1935: Sverige: lika folkpension för män och kvinnor

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Iran: slöjan avskaffas.	1936:
Sverige : Preventivmedel legaliseras Frankrike: Gifta kvinnor myndiga.	1938: Sverige första kvinnliga nyhetsuppläsaren
Sverige: förbud att avskeda kvinnor i statlig tjänst på grund av äktenskap eller graviditet	1939:
Sverige: Mamman få rätt att vara förmyndare till sitt omyndiga barn	1949:
Belgien: Gifta kvinnor myndiga	1950:
Sverige: kvinnor som gifter sig med utländsk man får behålla sitt svenska medborgarskap Sverige: kvinnliga poliser (1957 i Stockholm)	1951:
Sverige: första kvinnliga nyhetsuppläsaren i TV	1958:

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Sverige: kvinnliga präster i svenska kyrkan	1960:
Sverige: kvinnor kan välja att behålla sitt efternamn när de gifter sig	1963:
Sverige: våldtäkt inom äktenskapet straffbart	1965:
Schweiz: Kvinnor i alla schweiziska kantoner har nu rösträtt i federala val. Sverige: sambeskattning upphör	1971:
USA: Roe mot Wade avgörs av USA:s högsta domstol som etablerar praxis att fri abort ingår i den konstitutionellt skyddade rätten till privatliv.	1973: Då domen avkunnades hade endast ett begränsat antal delstater infört fri abort, och de flesta delstater var därför tvungna att revidera sin lagstiftning.
Sverige: abort blir tillåten. Det görs uppskattningsvis 50 miljoner aborter i världen varje år.	1975: 1974 – Sverige tillåter abort fram till slutet på den 18:e veckan. Antalet aborter varje år pendlat mellan 30 000 och 38 00
Sverige: kvinnlig tronföljd införs Jämställdhetslagen, lika rätt män och kvinnor	1980:

Vad hände/ namn på händelse och årtal	Beskrivning och mer information
Sverige: Första kvinna VD i börsbolag	1987:
Sverige: tillträde till alla befattningar i försvarsmakten	1989:
Metoo rörelsen: Globalt	2017: stärkte kvinnors situation vid sexuellt utnyttjande, trakasserier. Försvagade mäns situation vid situationer med falska anklagelser